

MASARYKOVA UNIVERZITA PRÁVNICKÁ FAKULTA

JUDr. Tereza Kyselovská

Řešení majetkových sporů s mezinárodním prvkem před obecnými soudy

Cíl přednášky

- Vysvětlení pojmu mezinárodní pravomoc/příslušnost
- Prameny právní úpravy
- Rozbor ustanovení o působnosti nařízení Brusel I

Mezinárodní pravomoc (příslušnost)

- Příklad 1
- *Společnost A a společnost B, obě se sídlem v České republice, uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*
- **V tomto případě nás mezinárodní pravomoc nezajímá. Jde o čistě vnitrostátní spor mezi dvěma českými osobami. Postup dle českých vnitrostátních procesních předpisů (OSŘ).**

Mezinárodní pravomoc (příslušnost)

- Příklad 2
- *Společnost A se sídlem v České republice a společnost B, se sídlem v Německu uzavřely kupní smlouvu, na základě které společnost A dodává společnosti B zboží. Společnost B nezaplatí kupní cenu a společnost A se rozhodne vymáhat příslušnou částku soudní cestou.*
- **V tomto případě je důležité určit mezinárodní pravomoc. Jde o spor s mezinárodním prvkem (spočívající v subjektech).**

Pravomoc (příslušnost)

- Pravomoc - souhrn oprávnění a povinností, které právní řád přiznává soudům jako státním orgánům
- Rozsah této pravomoci vymezuje pravomoc soudů ve vztahu k jiným státním orgánům
- Stanovena zvlášt' pro jednotlivé druhy soudnictví (civilní, trestní, správní)
- Pokud je určitá věc či určitý spor v pravomoci soudů, je vždy třeba určit konkrétní soud, který má oprávnění danou věc projednat = příslušnost

Pravomoc (příslušnost)

■ Příslušnost

- Věcná - určuje soudy, které jsou oprávněny projednat věc jako soudy prvního stupně
- Místní - určuje oprávněný soud mezi soudy stejné roviny soudní soustavy
- Funkční - určuje soudy, které rozhodují o opravných prostředcích

Mezinárodní pravomoc (příslušnost)

- Soukromoprávní vztahy s mezinárodním prvkem - nutné vymezit pravomoc soudů i ve vztahu k soudům jiného státu
- Soudy kterého státu (jako celku) budou oprávněny řešit určitý spor s mezinárodním prvkem?
- **Mezinárodní pravomoc a příslušnost**
- Otázka mezinárodní pravomoci spadá v českém právu do oblasti **mezinárodního práva procesního**, které je součástí mezinárodního práva soukromého
- Otázku mezinárodní pravomoci zkoumá soud jako tzv. podmínku řízení - zastavení řízení

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti)

- České mezinárodní právo soukromé
 - Vnitrostátní
 - Mezinárodní
 - unijní
- Stejnou otázku může upravovat více pramenů, a to různě, může docházet ke **kolizi** (střetu, konfliktu) **pramenů**

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti)

- **Vnitrostátní prameny**
- zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen ZMPS) - § 37 a násl.

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti)

■ Unijní prameny

- nařízením Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2001 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
(nařízení Brusel I)

- Nařízení EU

- Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
(Luganská úmluva) z roku 2007

- Mezinárodní smlouva

- EU, Norsko, Švýcarsko, Island

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti)

- **Mezinárodní prameny**
- dvoustranné smlouvy o právní pomoci
- mnohostranné mezinárodní smlouvy
- Úmluva o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (CMR)

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti) - kolize

- **Kolize vnitrostátního předpisu a mezinárodní smlouvy**
- § 37 ZMPS a mezinárodní smlouvy
- Aplikační přednost mezinárodní smlouvy
- Článek 10 Ústavy ČR
- *„Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“*

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti) - kolize

- **Kolize vnitrostátního předpisu a unijního předpisu**
- §37 ZMPS a nařízení Brusel I
- Předností aplikace nařízení -přímý účinek a aplikační přednost
- Článek 10a Ústavy, zakládací smlouvy ES/EU

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti) - kolize

- **Kolize unijního předpisu a mezinárodní smlouvy**
- nařízení Brusel I a mezinárodní smlouva
- neexistuje jedno obecné pravidlo
- Často vlastní úprava v textu unijního předpisu - články 67 a násl. nařízení Brusel I

Prameny mezinárodní pravomoci (příslušnosti) - kolize

- **vztah nařízení Brusel I a Luganské úmluvy**
- Luganská úmluva nedotýká používání nařízení Brusel I
- Luganská úmluva se použije ve věcech příslušnosti vždy, má-li žalovaný bydliště na území státu, v němž platí tato úmluva, ale neplatí nařízení
- Příklad - *dojde ke sporu z kupní smlouvy uzavřené mezi českým a švýcarským podnikatelem*
 - U českého soudu žalován český podnikatel
 - U českého soudu žalován švýcarský podnikatel

Nařízení Brusel I - úvod

- Právní moc orgánů vydávat akty sekundárního práva (nařízení) - až do roku 1997
- Nařízení Brusel I přijato v roce 2001
- Předchůdce - Úmluva o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Bruselská úmluva) - 1968/1973
- + Protokol o interpretaci Úmluvy Soudním dvorem (EU) -> judikatura

Nařízení Brusel I - interpretace

- Nutnost zajistit jednotný výklad nařízení
- **Autonomní výklad**
 - provádí Soudní dvůr EU (dále jen SDEU)
 - pojmy musí být vykládány nezávisle na právních řádech členských států -v duchu systému a cílů nařízení, na základě obecných zásad společných právním řádům členských států
 - *29/76 LTU Lufttransportunternehmen GmbH v Eurocontrol*
- Pro zajištění jednotného výkladu - řízení o předběžné otázce (prejudiciální řízení)
 - Článek 267 SFEU

Nařízení Brusel I - působnost

- Mezinárodní prvek
- Povinná aplikace
- Územní
- Časová (článek 66)
- Osobní (žalovaný má bydliště v EU - články 2 -4)
- Věcná (článek 1)

Nařízení Brusel I - věcná působnost

- Pro věcnou působnost je důležitá existence **mezinárodního prvku**
 - V subjektech (stranách sporu)
 - V předmětu právního vztahu
- Článek 1
- Věci občanské a obchodní = soukromoprávní nároky, které mají nějaký majetkový aspekt
- Není důležitý druh soudu, ale povaha nároku - *nařízení dopadá na nárok na náhradu škody uplatněný před trestním soudem*

Nařízení Brusel I - věcná působnost

- Nařízení Brusel I nedopadá na:
 - věci daňové, celní a správní
 - věci osobního stavu, způsobilost fyzické osoby k právům a právním úkonům
 - majetkové vztahy mezi manželi
 - dědění, včetně dědění ze závěti
 - konkurzy, vyrovnání a podobná řízení
 - sociální zabezpečení
 - rozhodčí řízení

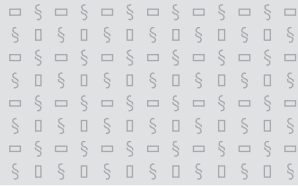
Nařízení Brusel I - územní působnost

- Nařízení Brusel I se použije ve všech členských státech EU
- Dánsko??
- V roce 2007 uzavřelo Dánsko s EU Dohodu o příslušnosti soudů a uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských a obchodních mezi Dánskem a ES -> nařízení Brusel I dopadá

Nařízení Brusel I - časová působnost

- Článek 66 odst. 1 - dopadá na řízení zahájená po vstupu nařízení v platnost
- Klíčovým okamžikem je **datum zahájení soudního řízení**
- Nařízení vstoupilo v platnost
 - 1. 3. 2002 (pro 15 členských států)
 - Pro 10 dalších členských států včetně ČR vstoupilo v platnost 1. 5. 2004
 - Pro Bulharsko a Rumunsko 1. 1. 2007

Nařízení Brusel I - osobní působnost

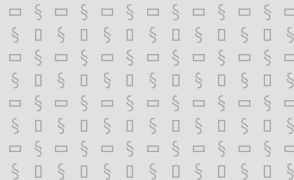
- Článek 2 - 4
- Nařízení dopadá na fyzické i právnické osoby (SoP)
- Relevantní je pouze **bydliště žalovaného**
- Bydliště žalobce není důležité
- Z tohoto pravidla výjimky (viz dále)

Nařízení Brusel I - osobní působnost

- Pojem „bydliště“ u FO - článek 59
 - *Pokud český soud posuzuje, zda má fyzická osoba bydliště v ČR, použije české právo*
 - *Pokud by posuzoval, zda má bydliště v Německu, použije německé právo*

- Pojem „bydliště“ u PO - článek 60, jednotná definice
 - Sídlo
 - Ústředí - řídicí či kontrolní centrum PO
 - Hlavní provozovna - kde se nachází centrum hlavních obchodních aktivit

Nařízení Brusel I - osobní působnost

- *Pokud má právnická osoba sídlo v jednom členském státě, ústředí v druhém a hlavní provozovnu ve třetím, má pro účely nařízení bydliště ve všech třech členských státech. Pokud by právnická osoba měla sídlo a ústředí mimo EU, ale měla v některém členském státě hlavní provozovnu, má pro účely nařízení bydliště v EU*

Nařízení Brusel I - osobní působnost

■ Příklady

- a) žalobce s bydlištěm v Německu žaluje u českého soudu osobu s bydlištěm v ČR - *Brusel I ano, žalovaný Čech má bydliště na území EU*
- b) žalobce s bydlištěm v ČR žaluje u českého soudu osobu s bydlištěm v Německu - *Brusel I ano, žalovaný je Němec, má bydliště na území EU*
- c) žalobce s bydlištěm v Chorvatsku žaluje před českým soudem osobu s bydlištěm v ČR - *Brusel I ano, žalovaný je Čech, má bydliště na území EU*
- d) žalobce s bydlištěm v ČR žaloval před českým soudem osobu s bydlištěm v Chorvatsku - *Brusel I ne, žalovaný Chorvat nemá bydliště na území EU*

Př. 1: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Podnikatel P.D. z Brna a podnikatel I.B. z Prahy uzavřeli kupní smlouvu na dodávku nábytku. Kupující nezaplatil kupní cenu a prodávající podal dne 17.3.2008 žalobu na plnění u soudu v Brně.*
- *Brusel I neaplikujeme, jde o čistě vnitrostátní spor bez mezinárodního prvku, obě osoby mají bydliště na území jednoho státu*

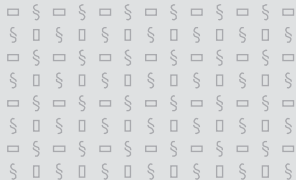
Př. 2: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Podnikatel P.D. z Brna a podnikatel I.B. z Vídně uzavřeli kupní smlouvu na dodávku nábytku. Kupující nezaplatil kupní cenu a prodávající podal dne 17.3.2004 žalobu na plnění u soudu v Brně.*
- *Brusel I neaplikujeme, není splněna jeho časová působnost, žaloba byla podána před vstupem nařizení v platnost v ČR (před 1.5.2004)*

Př. 3: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *V ČR byl dne 17.3.2004 podán návrh na výkon rozsudku vydaného rakouským soudem dne 15.12.2003. - Brusel I neaplikujeme, jak rozsudek, tak návrh na výkon byly podány před 1.5.2004*
- *V ČR byl dne 15.6.2004 podán návrh na výkon rozsudku vydaného rakouským soudem dne 15.1.2004. - Brusel I neaplikujeme, předmětný rozsudek byl sice vydán po vstupu nařízení v ČR v platnost, ale návrh na zahájení řízení byl podán ještě před 1.5.2004*
- *V ČR byl dne 15.6.2005 podán návrh na výkon rozsudku vydaného rakouským soudem dne 15.1.2005. - Brusel I lze aplikovat, obě časové působnosti jsou splněny*

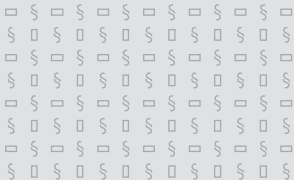
Př. 4: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Podnikatel P.D. z Brna a podnikatel I.B. z Ženevy uzavřeli kupní smlouvu na dodávku nábytku. Kupující nezaplatil kupní cenu a prodávající podal dne 17.3.2010 žalobu na plnění u soudu v Ženevě.*
- *Brusel I nelze aplikovat, žaloba je podána ve Švýcarsku, které není členským státem EU. Švýcarský soud není nařizením vázán.*

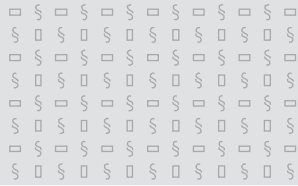
Př. 5: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Podnikatel P.D. z Brna (prodávající) a podnikatel I.B. z Ženevy (kupující) uzavřeli kupní smlouvu na dodávku nábytku. Kupující nezaplatil kupní cenu a prodávající podal dne 17.3.2010 žalobu na plnění u soudu v Brně. ČR žaluje CH v Brně.*
- *Řízení bude probíhat před soudem v Brně, který je vázán nařizením Brusel I a bude zkoumat, zda jsou splněny všechny jeho působnosti. Žalovaným je Švýcar -> nemá bydliště na území členského státu EU, není splněna osobní působnost, Brusel I NELZE aplikovat. Český soud bude hledat řešení v mezinárodní smlouvě uzavřené mezi ČR a CH, příp. v*

Př. 6: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Podnikatel P.D. z Brna (kupující) a podnikatel I.B. z Ženevy (prodávající) uzavřeli kupní smlouvu na dodávku nábytku. Kupující nezaplatil kupní cenu a prodávající podal dne 17.3.2010 žalobu na plnění u soudu v Brně. CH žaluje ČR v Brně*
- *Brusel I se bude aplikovat:*
- *Osobní působnost - žalovaný Čech má bydliště na území EU*
- *Časová - po 1.5.2004*
- *Věcná - věc občanská/obchodní*

Př. 7: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Manželé, z nichž jeden má českou a druhý slovenskou státní příslušnost, žijí ve Vídni. Jeden z nich podá dne 17.3.2010 návrh na rozvod manželství u soudu v Brně.*
- *Brusel I nelze aplikovat, nevztahuje se na rozvod, věci osobního stavu (čl. 1 odst. 2 a)*

Př. 8: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *Manželé, z nichž jeden má českou a druhý slovenskou státní příslušnost, byli rozvedeni. Manželka podá dne 17.3.2010 návrh na přiznání výživného rozvedeného manžela soudu v Brně.*
- *Brusel I lze aplikovat, v tomto případě se jedná o majetkový nárok (výživné)*
- *Osobní - splněno, žalovaný má bydliště na území EU*
- *Časová - splněno - po 1.5.2001*

Př. 9: Posud'te aplikaci nařizení Brusel I

- *U Rozhodčího soudu při HK ČR a AK ČR se konalo rozhodčí řízení ve sporu o zaplacení kupní ceny z kupní smlouvy uzavřené mezi podnikatelem z Prahy a podnikatelem z Varšavy. Povinný podal u soudu v Praze návrh na zrušení rozhodčího nálezu podle §31 ZRŘ.*
- *Brusel I nelze aplikovat, dle čl. 1 odst. 2 d) je rozhodčí řízení a všechny úkony s ním související vyloučeny*

Příslušnost podle nařízení Brusel I

■ Základní zásady

- 1) Žalovaný s bydlištěm na území některého členského státu má být zásadně žalován v tomto státě (článek 2)
- 2) Za určitých okolností může být žalován i v jiném členském státě (článek 3)
- 3) Osoba s bydlištěm mimo EU podléhá vnitrostátním pravidlům o určování příslušnosti (článek 4)

Nařízení Brusel I - pravidla příslušnosti

- Systém příslušností
- obecná (základní) příslušnost - čl. 2
- alternativní příslušnost - čl. 5 a 6
- speciální příslušnost - čl. 8 až 21
- výlučná příslušnost založená nařízením - čl. 22
- výlučná příslušnost založená dohodou stran - čl. 23
- tzv. tichá prorogace - podřízení se zahájenému řízení - čl. 24

Nařízení Brusel I - pravidla příslušnosti

- Pokračování v další prezentaci